Jesteśmy innowacyjni i kreatywni!

Zmieniamy się dla Was!

Współczesna szkoła to szkoła zmiany, które w procesie nauczania wymusza zmieniający się dynamicznie świat. Jeszcze trzy lata temu, kiedy likwidowano gimnazja, czułam, że tracę grunt pod nogami. Kiedy stanęłam przed drzwiami nowej szkoły, nie wiedziałam, czy podołam. Przecież nigdy nie uczyłam w szkole podstawowej! Po kilku miesiącach „syzyfowej pracy" zauważyłam, że potrzebuję zmienić swój proces lekcyjny. Zdałam sobie sprawę, że muszę spojrzeć na edukację od nowa, zacząć tworzyć coś innowacyjnego, bo czułam, że przestałam spełniać się zawodowo. A przecież tak kochałam uczyć! Ale *„człowiek nie jest stworzony do klęski. Człowieka można zniszczyć, ale nie pokonać*". Słowa E. Hemingwaya zawsze stawiały mnie na nogi. Podjęłam rzuconą rękawicę. Nauczyciel to nie zwykły zawód – to powołanie i pasja, i tę pasję trzeba mieć w sobie. Nauczyciel potrzebuje mieć poczucie sensu tego, co robi, poczucie spełnienia i euforii w pracy. Zaczęłam więc poszukiwać nowych metod i form pracy. Metod, które dadzą efekt *flow,* czyli pasji uczenia się, odkrywania i rozwoju osobistego. Szkoła pruska jest przestarzała i zniechęca młodzież do nauki. Podstawowym celem współczesnej edukacji jest przygotowanie uczniów do życia w świecie dynamicznych zmian. Młody człowiek musi odnaleźć się w nowej rzeczywistości. My, nauczyciele powinniśmy pozwolić naszym uczniom myśleć! Rozwijać w nich myślenie krytyczne, uczyć kompleksowego rozwiązywania problemów, kreatywności i podejmowania różnych inicjatyw. Wprowadzać w proces nauczania technologię, narzędzia TIK, bo to wniósł w codzienne życie XXI wiek.

Naprzeciw mojej zmianie wyszły innowacje pedagogiczne, czyli zmiany w zakresie tradycyjnego podejścia do procesu edukacyjnego. Innowacja to każde nowatorskie rozwiązanie w ramach podstawy programowej, mające na celu poprawę jakości pracy szkoły. Innowacje są odpowiedzią na zmieniający się świat. To wyższa jakość procesów edukacyjnych, zwiększenie szans edukacyjnych, wspieranie rozwoju młodego człowieka oraz przygotowanie do świadomego i aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno – gospodarczym. Młodzież uczy się chętniej, jeżeli rozumie, po co się uczy, łączy przedmioty szkolne ze swoimi planami na przyszłość, ma szansę być w czymś bardzo dobra.

Małymi krokami zaczęłam wprowadzać zmiany.

W ramach zajęć rozwijających zainteresowania uczniów, wprowadziłam dwie innowacje pedagogiczne:

1. **Lekturownik, czyli na półce z książkami.**

„Lekturownik(…) to innowacja pedagogiczna, metodyczna, mająca na celu przygotowanie uczniów do egzaminu ósmoklasisty, ale również rozwijanie umiejętności czytania lektur szkolnych (lektura rozumiana jako proces). Uczniowie przygotowują zeszyt zwany **LEKTUROWNIKIEM,** który jest samodzielnie stworzoną pomocą dydaktyczną przez każdego ucznia. W lekturowniku znajdują się lektury obowiązkowe z klas IV – VI oraz VII – VIII. Zeszyt ten jest skryptem, notatnikiem, który przede wszystkim stanie się przydatny

podczas powtarzania przez uczniów lektur obowiązkowych do egzaminu ósmoklasisty. Jest to zbiór informacji o danej książce, czyli - autorze, bohaterach, opisie fabuły, problematyce, motywach i tematach, gatunkach literackich, epoce i różnych ciekawostkach, nawiązaniach i kontynuacjach, własnych przemyśleniach i cytatach. Wszystkie informacje zebrane są w formie graficznej, z wykorzystaniem metod wizualnego myślenia, w jednym miejscu. Notatki sporządzane przez uczniów mogą przybierać różne formy w zależności od zdolności i preferencji. Na początku uczestnicy zostali zapoznani z zasadami tworzenia lekturownika, otrzymali od nauczyciela wzory zawierające stałe elementy skryptu, czyli:

- ✓ tytuł i autor lektury,
- ✓ notatka biograficzna o autorze wykonana w dowolnej formie –oś czasu, CV, Życiorys, podanie itp, skecznotki,
- ✓ rodzaj i gatunek literacki,
- ✓ elementy świata przedstawionego,
- ✓ problematykę utworu,
- ✓ charakterystykę bohaterów,
- ✓ refleksję dotyczącą omawianego utworu,
- ✓ ciekawe cytaty,
- ✓ motywy i tematy literackie,
- ✓ własną opinię o lekturze.

Zastosowane metody pracy:

- praca z lekturą,
- myślenie wizualne,
- sketchnoting,
- mapy mentalne,
- tabela,
- wklejki,
- lapbooki,
- lektury w pudełkach lub na wieszakach.

Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa – prezentacja – lektura w pudełku czy na wieszaku.

Od dawna powszechnie wiadomo, że uczniowie nie darzą sympatią lektur szkolnych. Słowo „lektura” wywołuje w nich od razu myśl o książce, która pewnie jest nieciekawa. Uczeń zmuszony do czytania lektur, nie potrafi skupić się na jej problematyce, a jedynie myśli o szybkim jej zakończeniu. Podczas czytania niewiele też rozumie z jej treści, dlatego często sięga po streszczenie. W wieloletniej praktyce zawsze starałam się tak omówić lekturę, aby uczniowie ją zrozumieli i stała się dla nich ciekawa, aby potrafili myśleć krytycznie. Stosowałam różne metody i formy pracy – prezentacje, usystematyzowanie motywów i bohaterów literackich w formie zbiorczych tabel, aby dobrze przygotować ich do egzaminu.

Jednak nowoczesne metody, które poznałam w ostatnim czasie, sprawiły, że zarówno myślenie wizualne jak i tzw. zeszyt ze zbiorem lektur postanowiłam wprowadzić w proces nauczania moich podopiecznych. Innowacja ta, stworzenie własnego lekturownika, ma sprawić, że uczniowie spojrzą na lekturę z nowej perspektywy, jako na książkę wartą przeczytania. Chciałabym ich nauczyć, jak czytać aktywnie, jak planować spotkanie z lekturą, jak odbierać jej treść, wyszukiwać informacje, zbierać je i notować w jednym miejscu. Uczniowie, poprzez poznanie tej metody, staną się świadomymi odbiorcami dzieła literackiego. Takie wprowadzenie lekturownika, może obudzić w nich potrzebę stworzenia skryptów z prywatnym zbiorem ulubionych książek z własnymi przemyśleniami, cytatami, wnioskami z przeczytanych dzieł literackich.

Innowacja ta wynika również z wymagań stawianych szkole i nauczycielowi języka polskiego w nowej podstawie programowej: „ Zadaniem szkoły podstawowej jest wprowadzenie uczniów w świat literatury, ugruntowanie ich zainteresowań czytelniczych oraz wyposażenie w kompetencje czytelnicze potrzebne do krytycznego odbioru utworów literackich i innych tekstów kultury. Szkoła podejmuje działania mające na celu rozbudzenie u uczniów zamiłowania do czytania oraz działania (…) kształtuje postawę dojrzałego i odpowiedzialnego czytelnika, przygotowanego do otwartego dialogu z dziełem literackim".

2. Między bohaterami i motywami literackimi.

„Między bohaterami i motywami literackimi" to innowacja pedagogiczna, metodyczna, mająca na celu przygotowanie uczniów do egzaminu ósmoklasisty, powtórzenie lektur z klas VII – VIII, ale również rozwijanie umiejętności czytania lektur szkolnych, krytycznego myślenia o lekturze, bohaterach i motywach literackich. Uczniowie przygotowują w Zeszycie OK, który jest samodzielnie stworzoną pomocą dydaktyczną przez każdego ucznia, informacje powtórzeniowe o bohaterach literackich z omówionych lektur oraz przygotowują w formie wizualnej notatkę o wybranych motywach literackich. Zeszyt ten jest skryptem, notatnikiem, który przede wszystkim stanie się przydatny podczas powtarzania przez uczniów lektur obowiązkowych do egzaminu ósmoklasisty. **Zeszyt OK** jest zbiorem informacji o danej postaci literackiej wg następującego wzoru: bohater literacki, problem lektury, biografia bohatera, cechy bohatera, motywy i tematy. Dodatkowo uczniowie otrzymują od nauczyciela **wykaz motywów literackich** i opracowują je w formie wizualnej wg wzoru – motyw – autor- tytuł - opis motywu. Uczniowie również przygotowują na bieżąco tzw. **notatki – zakładki** podczas czytania lektury, które ułatwiają im pracę na lekcji. Notatka jest przygotowana według wzoru: autor, tytuł, moje notatki – cytaty, ciekawe refleksje, to, co mnie

zainteresowało, ciekawostki. Notatki sporządzane przez uczniów przybierają różne formy w zależności od zdolności, preferencji i wyobraźni.

Założenia innowacji pedagogicznej „Między bohaterami i motywami literackim" oparte są o podstawę programową dla szkoły podstawowej. Innowacja ta, obok lekturownika, jest jednym ze sposobów na lekturę szkolną. Metody i formy pracy z lekturą sprawiają, że uczeń będzie czytał z większym zainteresowaniem, ponieważ będzie musiał wypełnić do każdej lektury notatkę – zakładkę, w której musi wypisać swoje refleksje. Zmusi to ucznia do uważnego przyjrzenia się problematyce i do krytycznego myślenia o samej fabule i bohaterach. Chciałabym ich nauczyć, jak czytać aktywnie, jak planować spotkanie z lekturą, jak odbierać jej treść, wyszukiwać informacje, zbierać je i notować w jednym miejscu. Uczniowie, poprzez poznanie tej metody, staną się świadomymi odbiorcami dzieła literackiego. Zeszyt OK z zebranymi bohaterami literackimi pozwoli im szybciej zapamiętać informacje o danej postaci, krytycznie ja ocenić, wyciągnąć wnioski z jej postępowania. Powtórka z motywów literackich pozwoli uczniom odwoływać się do kontekstów historycznoliterackich, filozoficznych, kulturowych, biograficznych, społecznych. Jest to również wymaganie z podstawy programowej.

Metody pracy:

- praca z lekturą i słownikiem,
- myślenie wizualne,
- sketchnoting,
- mapy mentalne,
- tabele,
- lapbooki,
- zakładki - notatki,
- metoda Cornella,
- drama.

W ramach zajęć z pomocy psychologiczno – pedagogicznej prowadzę **Zajęcia wspomagające umiejętność uczenia się.** Uczniowie poznają nowe techniki i metody uczenia się oparte o **myślografię** i **myślenie wizualne, które towarzyszy mi często podczas lekcji i jest jedną z moich ulubionych metod. Myślenie wizualne** pozwala uporządkować natłok myślenia, jest to doskonały sposób na uczenie się i podstawa notatek. W myśleniu wizualnym wykorzystujemy rysunek w celu przekazania prostych informacji. Patrzymy na niego w sposób symboliczny, użytkowy, ikoniczny. **Myślenie wizualne to tekst i obraz.** Podczas zajęć uczniowie poznają:

1. Czym są techniki uczenia się?
2. Jak uczyć się skutecznie?

3. Myślografia w procesie uczenia się.
4. Linearne i nielinearne notatki.
5. Metoda notowania Cornella.
6. Notatki zakładki.
7. Karty indeksujące.
8. Karteczki samoprzylepne.
9. Leporello.
10. Lapbook.
11. Mapy myśli, mapy mentalne.
12. Szkielet opowieści - karteczki zadaniowe.
13. Inteligentna lektura.
14. Karty - zadania.
15. Myślenie wizualne jako podstawa współczesnych notatek i uczenia się.
16 Rysnotki - skechnoting.
17. Zadania praktyczne - wspomaganie, rozwijanie procesu uczenia.

Kolejną innowacyjną metodą podczas pracy z lekturą jest **lektura w pudełku** - jedna z moich ulubionych metod - angażuje uczniów już na poziomie czytania książki, rozwija myślenie, umiejętność gromadzenia i selekcjonowania wiedzy oraz argumentowania: dlaczego wybrałam / -em ten przedmiot, w jaki sposób kojarzy mi się z lekturą, z bohaterem, wydarzeniami. Uczniowie mają za zadanie, podczas czytania lektury, przygotować pudełko i wkładać do niego różne przedmioty związane z książką w sposób dosłowny lub symboliczny. Zadanie to zmusza uczniów do myślenia o fabule i głównym bohaterze książki. Nie jest to tylko przeczytanie lektury, ale świadomy odbiór dzieła, o którym muszą przygotować prezentację.

Bardzo ważne w nowej, budzącej się szkole jest **Myślenie Krytyczne**. Jest to nowe podejście do uczenia się, gdyż uczenie się, jest wynikiem myślenia. Myślenie krytyczne mówi uczniowi – patrz, jak będziemy myśleć, a nie czego będziemy się uczyć. Zmienia podejście do procesu lekcyjnego. Postawy myślenia krytycznego to:

- **potrafisz analizować, tworzyć hipotezy, oceniać,**
- **umiesz tworzyć logiczne powiązania, odróżniasz fakty od opinii,**
- **rozwiązujesz problemy,**
- **myślisz o konsekwencjach,**
- **potrafisz przetwarzać informacje,**
- **sprawdzasz fakty.**

Najczęściej w mojej pracy wykorzystuję kilka podstawowych rutyn: Most 1 i Most 2 – 3 słowa, 2 pytania, 1 porównanie, Rutynę – Widzę, Myślę, zastanawiam się, Drabinę metapoznania, Windę.

Również ciekawą, innowacyjną metodą jest **Kalendarz adwentowy**, który wprowadziłam w tym roku przed świętami Bożego Narodzenia. Uczniowie od 1 do 24 grudnia, każdego dnia wykonywali jedno zadanie z kalendarza, które wynikało z podstawy programowej. Stosując metody myślenia wizualnego, młodzież miała za zadanie napisać, np. ogłoszenie o jarmarku bożonarodzeniowym, zaproszenie na Wigilię do Ebenezera Scrooge'a, wykonać w formie wizualnej notatkę o liryce i epice, wypisać z kolędy środki stylistyczne itp. Oto jak w ciekawy, zabawny i innowacyjny sposób można powtórzyć wiadomości, przygotowując się tym samym do egzaminu ósmoklasisty.

Podstawa programowa zobowiązuje nas do rozwijania kompetencji takich jak kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość. Praca wyżej wymienionymi metodami pozwala na ich rozwój. Oktawia Gorzeńska – aktywistka edukacji - powiedziała: *„Pamiętaj, że zmiana zaczyna się w klasie! Masz decydujący wpływ na stosowane metody i narzędzia pracy!”.*

Magdalena Flis – Gołębiowska
Nauczyciel języka polskiego
w Szkole Podstawowej nr 6 im. Jana Pawła II
w Kraśniku